

## СІМЕЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС БАТЬКІВ, ЯКІ НЕ ДОСЯГЛИ ПОВНОЛІТТЯ

### FAMILY AND LEGAL STATUS OF PARENTS UNDER THE AGE OF MAJORITY

Дутко А.О., к.ю.н., доцент,  
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін  
Львівський державний університет внутрішніх справ

Куліш Г.О., студентка юридичного факультету  
Львівський державний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена аналізу сімейно-правового статусу батьків, які не досягли повноліття. Підкреслюється своєрідність їхнього правового становища, оскільки, з одного боку, батьки, які не досягли повноліття, є дітьми, а з іншого – уже мають певний обсяг прав та обов'язків щодо своїх дітей. Автори аналізують окремі особисті немайнові права й обов'язки батьків, які не досягли повноліття.

**Ключові слова:** дитина, батьки, правовий статус, неповнолітні батьки, батьки, які не досягли повноліття.

Статья посвящена анализу семейно-правового статуса родителей, не достигших совершеннолетия. Подчеркивается своеобразие их правового положения, поскольку, с одной стороны, родители, которые не достигли совершеннолетия, являются детьми, а с другой – уже имеют определенный объем прав и обязанностей в отношении своих детей. Авторы анализируют отдельные личные неимущественные права и обязанности родителей, не достигших совершеннолетия.

**Ключевые слова:** ребенок, родители, правовой статус, несовершеннолетние родители, родители, которые не достигли совершеннолетия.

The article is devoted to the analysis of the family and legal status of parents under the age of majority. The peculiarity of their legal status is emphasized, since, on the one hand, parents who have not reached the age of majority are children, and on the other hand, they already have a certain amount of rights and obligations in relation to their children. The authors analyze individual personal non-property rights and obligations of parents who have not reached the age of majority.

Persons united by the concept of "parents who have not reached the age of majority" are divided into two categories depending on their age: young parents and minor parents.

In turn, minor parents, depending on the presence of marriage, are divided into:

1) those who are not married until the age of sixteen years (age 16, this is the age from which, by a court decision, the right to marry may be granted);

2) those minor parents who are not married after reaching the age of sixteen;

3) minor parents who are married.

Each of these categories has its own specifics. The degree of difference between minor parents of different categories depends on their family and legal status, the realization of their personal non-property rights and obligations. It is relevant to define the procedure for exercising parental rights and fulfilling parental responsibilities clearly of each of these categories of parents who have not reached the age of majority.

Separately, the article analyzes the personal non-material obligations of parents under the age of majority, enshrined in the family law. The article emphasizes that further research requires the peculiarities of fulfillment of property obligations of parents under the age of majority, the basis of responsibility of such parents.

The authors propose to make changes and additions to the current legislation regulating the legal status of minor parents.

**Key words:** child, parents, legal status, minor parents, parents who have not reached the age of majority.

Раннє батьківство, а особливо материнство, є поширеним явищем, а це, у свою чергу, призводить до збільшення кількості дітей, народжених поза шлюбом. За даними Міністерства охорони здоров'я України, щороку приблизно 118 дівчат стає матерями не досягнувши 14-річного віку, у віці від 15 до 18 років народжують близько 6 тисяч дівчат [1].

Певною мірою юридичною реакцією на таке неоднозначне явище в нашому суспільстві стала поява в Сімейному кодексі України (далі – СК України) спеціальної статті, присвяченої правам неповнолітніх батьків (ст. 156 СК України [2]). Ураховуючи вищезазначені статистичні дані, потрібно вести мову про батьків, які не досягли повноліття. Однак безліч правових питань, що стосуються захисту прав, інтересів батьків, які не досягли повноліття, їхньої дитини залишаються поза межами сімейно-правового регулювання, що посилює й без того складну з усіх поглядів проблему правової охорони раннього материнства та батьківства. Своєрідність правового становища батьків, які не досягли повноліття, полягає в тому, що вони є батьками, які мають певний обсяг прав та обов'язків щодо своїх дітей, з іншого боку, продовжують залишатися дітьми, наділеними власним обсягом прав.

Додатковою обставиною, що підкреслює значимість цієї проблематики, є її зв'язок з неправовими, але не менш важливими моральними проблемами підростаючого покоління, його здоров'ям і, в кінцевому підсумку, з пробле-

мами демографічного характеру, які сьогодні набули державного значення.

Окремі питання правового статусу неповнолітніх батьків досліджувалися в працях В.С. Гопанчука, І.В. Жилінкової, Л.М. Зілковської, О.В. Ієвіні, З.В. Ромовської, О.О. Ульяненко, С.Я. Фурси, Ю.С. Червоного та ін.

Викладені обставини визначають **мету статті**, свідчать про необхідність перегляду підходів до регулювання сімейно-правового статусу батьків, які не досягли повноліття, з урахуванням їхнього подвійного статусу.

Відповідно до ч. 1 ст. 6 СК України, правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. Як зазначає З.В. Ромовська, «ні реєстрація шлюбу, ні надання повної цивільної дієздатності тому, хто працює за трудовим договором або бажає займатися підприємницькою діяльністю, не припиняють у особи статусу дитини» [3]. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею 14 років, неповнолітньою вважається дитина у віці від 14 до 18 років.

Статус «дитини» як суб'єкта сімейного права є досить досліджуваним питанням у наукових працях, проте варто чітко розмежовувати права й обов'язки батьків і дітей, а також права й обов'язки батьків, які не досягли повноліття, які мають «подвійний статус» – батьків і дитини, тому це питання є неоднозначним і дискусійним.

Незважаючи на те що дитинство – найщасливіший і безтурботний період, із настанням батьківства обсяг прав

та обов'язків таких суб'єктів суттєво змінюється, адже тепер настає відповідальність неповнолітніх батьків за своїх дітей, їх виховання та надання батьківської турботи.

Як відомо, підставою виникнення прав та обов'язків батьків і дітей є походження дітей. Походження – це біологічний (кровний) зв'язок дитини і її батьків. Походження дитини вважається встановленим і стає юридичним фактом, якщо воно засвідчене в установленому законом порядку шляхом державної реєстрації народження дитини в органах державної реєстрації актів цивільного стану (далі – ДРАЦС).

Запис відомостей про матір дитини зазвичай ніяких складнощів не викликає. Він складається на підставі відповідного медичного документа, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою (незалежно від віку породіллі) (у разі пологів поза медичною установою й без медичної допомоги на підставі свідчення осіб, що були присутніми під час пологів). За загальним правилом, запис відомостей про батька, якщо мати перебуває в зареєстрованому шлюбі, здійснюється виходячи з установленої в законі презумпції (припущення) батьківства особи, яка полягає в тому, що чоловік, із яким мати дитини перебуває у шлюбі, записується як батько народженої в нього дитини. В іншому випадку батьківство встановлюється в добровільному або судовому порядку. При цьому, якщо заява про визнання себе батьком дитини подана неповнолітнім, орган ДРАЦС повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини (ч. 2 ст. 126 СК України).

Вік батьків є одним із критеріїв класифікації правовідносин батьків і дітей (батьківських правовідносин), що впливає з аналізу ст. 156 СК України [4, с. 101]. Неповнолітніх батьків поділяють на тих, яким виповнилось 14 років і які мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини (ч. 2 ст. 156 СК України), і тих, яким не виповнилось 14 років (малолітні батьки). Неповнолітні батьки мають такі самі права й обов'язки щодо дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно; неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцяти років, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини; мають право на безоплатну правову допомогу в суді.

Уважаємо за необхідне уточнити цю класифікацію. Особи, об'єднані поняттям «батьки, які не досягли повноліття», залежно від віку поділяються на дві категорії: малолітні батьки та неповнолітні батьки.

У свою чергу, неповнолітні батьки залежно від наявності шлюбу поділяються на:

- 1) ті, які не перебувають у шлюбі до досягнення віку шістнадцяти років (вік 16 років – це той вік, із якого за рішенням суду може бути надане право на шлюб);
- 2) ті неповнолітні батьки, які не перебувають у шлюбі після досягнення віку шістнадцяти років;
- 3) неповнолітні батьки, які перебувають у шлюбі.

Кожна із цих категорій має свою специфіку. Від ступеня відмінності неповнолітніх батьків різних категорій залежить їхній сімейно-правовий статус. Дитина малолітніх батьків не має належного батьківського піклування, оскільки її батьки мають лише «усічені» батьківські права й обов'язки. Тому необхідна обов'язкова наявність у таких дітей опікуна. До досягнення малолітніми батьками віку 14 років законним представником дитини таких батьків з правами опікуна повинна бути мати малолітньої матері. У випадках, коли вона відсутня, або не бажає здійснювати свої функції, дитині повинен бути призначений опікун, який здійснює виховання спільно з малолітніми батьками.

Уважаємо за необхідне доповнити ст. 156 СК України такою частиною: «У випадку народження малолітнього матір'ю дитини останній признається опікуном. Малолітня матір має право на спільне проживання з дитиною».

Розділ III СК України містить досить великий перелік прав та обов'язків матері й батька щодо дитини не лише немайнового, а й майнового характеру. Але погоджуємось, що «можливість практичної реалізації положення щодо самостійного здійснення неповнолітніми батьками батьківських прав і виконання батьківських обов'язків навіть для неповнолітніх батьків, які досягли віку 14 років, убагацьється сумнівною, а для неповнолітніх батьків віком до 14 років і поготів» [5].

Водночас, зважаючи на недостатній життєвий досвід неповнолітніх, законодавець у ст. 16 СК України покладає на бабу, діда дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, обов'язок надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав і виконанні батьківських обов'язків. Погоджуємося з О.В. Ієвіною, що, «ураховуючи, що народження дитини в неповнолітнього здебільшого є наслідком недостатньої уваги з боку батьків, навряд чи варто очікувати від останніх належного виконання обов'язку щодо надання неповнолітньому допомоги у здійсненні ним батьківських прав і виконанні батьківських обов'язків» [5].

Батькам надається право, відповідно до ч. 5 ст. 150 СК України, віддавати дітей на виховання окремим особам, якщо це відповідає інтересам дітей. Найчастіше право передачі дітей на виховання батьки використовують для передачі їх своїм родичам (бабі, діду) або дитячим установам, які мають для цього належні умови. Це стосується особливо неповнолітніх батьків.

В аспекті характеристики прав та обов'язків батьків, які не досягли повноліття, заслуговує на увагу ст. 69 Кодексу Республіки Казахстан «Про шлюб (подружжя) та сім'ю», яка також регулює права неповнолітніх батьків:

«1. Неповнолітні батьки мають право на спільне проживання з дитиною та участь у її вихованні.

2. Неповнолітні батьки, які не перебувають у шлюбі (подружжі), в разі народження в них дитини і при встановленні їх материнства і (або) батьківства вправі самостійно здійснювати батьківські права після досягнення ними віку шістнадцяти років. До досягнення неповнолітніми батьками віку шістнадцяти років дитині органом, що здійснює функції щодо опіки чи піклування, призначається опікун, який буде здійснювати його виховання спільно з неповнолітніми батьками дитини. Розбіжності, що виникають між опікуном дитини і неповнолітніми батьками, вирішуються органом, що здійснює функції щодо опіки чи піклування, з урахуванням інтересів і прав неповнолітньої дитини і батьків.

3. Неповнолітні батьки мають право визнавати й оспорювати своє батьківство і материнство на загальних підставах, а також мають право вимагати після досягнення ними віку чотирнадцяти років установлення батьківства щодо своїх дітей у судовому порядку» [6].

Пропонуємо доповнити ст. 156 СК України такою частиною: «Батьки, які не досягли повноліття, мають право на спільне проживання з дитиною, участь у її вихованні, визнання й оспорювання свого батьківства та материнства».

Стаття 172 СК України передбачає загальні обов'язки дітей: дитина зобов'язана піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу. Але окремі батьківські права є водночас й обов'язками батьків з виховання дітей, тому що батьки не тільки володіють правом на виховання дитини, а й мають обов'язок її виховувати. Проте вважаємо, що не всі обов'язки щодо виховання дитини неповнолітні батьки можуть здійснювати в повному обсязі.

Аналізуючи обов'язки батьків, які не досягли повноліття, зазначимо, що, згідно зі ст. 143 СК України, батьки зобов'язані забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку є необхідною передумовою для здійснення ними всіх інших особистих

немайнових прав щодо дитини. Проте ст. 143 СК України вказує на ті юридичні факти, які можуть звільнити батьків від обов'язку забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Такими обставинами є, по-перше, наявність у дитини істотних вад фізичного й (або) психічного розвитку, по-друге, наявність інших обставин, які мають істотне значення.

До обставин, які мають істотне значення, зараховують хворобу годувальника, тривале відрадження, навчання, відбування покарання, перебування під вартою; тяжкі матеріально-побутові умови тощо. На нашу думку, необхідно доповнити ст. 143 СК України ще однією обставиною, що має істотне значення, – недосягнення батьками повноліття.

Згідно зі ст. 144 СК України, обов'язком батьків є реєстрація народження дитини в органі ДРАЦС. Якщо батьки чи один із них не досягли 18-річного віку, то народження дитини реєструється у звичайному порядку. Згода батьків (опікунів, піклувальників) батьків, які не досягли повноліття, на реєстрацію народження дитини при цьому не потрібна. Реєстрація народження здійснюється з одночасним присвоєнням імені по батькові та прізвища дитині. Тому виникає питання про сутність і правовий захист права дитини, народженої батьками, які не досягли повноліття, на ім'я.

Треба зазначити, що в чинному сімейному законодавстві відсутній порядок відмови батькам органом ДРАЦС у проведенні державної реєстрації з присвоєння немилозвучного імені дитині. З метою захисту права дитини на ім'я варто розширити повноваження органу ДРАЦС: у разі встановлення неблагозвучності обраного, зокрема, батьками, які не досягли повноліття, імені орган ДРАЦС повинен запропонувати таким батькам альтернативний вибір імені, ґрунтуючись на рекомендаціях, що враховують національні традиції, звичай й віросповідання батьків і дитини.

Стаття 150 СК України передбачає обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини, які належать неповнолітнім батькам у повному обсязі, але не можуть здійснюватися малолітніми батьками. З огляду на це, істотний теоретичний і практичний інтерес має аналіз особистих немайнових обов'язків батьків, які не досягли повноліття щодо виховання дітей, особливостей їхнього правового регулювання, а також специфіки відповідальності батьків, які не досягли повноліття, за невиконання або неналежне виконання особистих немайнових прав та обов'язків.

Варто зауважити, що в судовій практиці існують спори про порядок спілкування неповнолітнього батька зі своєю дитиною, у цьому випадку суду треба враховувати, що неемансиповані неповнолітні батьки, які не перебувають у шлюбі, самі ще є дітьми, тому, встановлюючи місце, час і тривалість спілкування, необхідно виходити не тільки з дотримання прав дитини неповнолітнього батька, а й самого батька, який не досяг повноліття (враховувати його зайнятість у школі чи іншому навчальному закладі, графік відвідування різних додаткових занять, можливість переїзду до місця спілкування з дитиною тощо).

На основі аналізу спорів про місце проживання дитини робимо висновок, що порядок визначення судом місця проживання дитини при роздільному проживанні батьків повинен бути скоректований так, щоб права дитини на виховання батьками, які не досягли повноліття, могли бути реалізовані в повному обсязі. Отже, в СК України доцільно закріпити норму, що під час вирішення спорів про місце проживання дитини батьків, які не досягли повноліття, суду варто враховувати таке: 1) моральні, педагогічні та інші особисті якості батьків, взаємини між ними, а також

наявні між кожним із батьків і дитиною взаємини, рівень розуміння і ступінь довіри; 2) виходячи з інтересів дитини, ступінь прихильності до кожного з батьків, які не досягли повноліття, стан здоров'я дитини й батьків; 3) можливість створення дитині умов для повноцінного виховання, морального, духовного та фізичного розвитку (тобто рід діяльності, режим зайнятості (роботи, навчання) батьків, які не досягли повноліття, тощо); 4) урахування неповнолітність батьків, стан здоров'я, матеріальне становище баби, діда (батьків неповнолітньої матері, батька).

Законодавець передбачив і відповідальність батьків, які не досягли повноліття, за невжиття заходів з виховання дітей і їхнього розвитку, тому ретельного розгляду вимагає й інститут позбавлення батьківських прав у зв'язку з його нездатністю через наявні недоліки сімейного законодавства враховувати зміни, що відбуваються в економічній і соціальній сферах сучасного суспільства.

У статті 164 СК України передбачено, що мати, батько, які не досягли повноліття, можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування; жорстоко поводяться з дитиною; засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини.

Позбавлення батьківських прав неповнолітніх батьків варто застосовувати лише з урахуванням їхнього «усіченого» обсягу прав і батьківських обов'язків. Позбавлення батьківських прав неповнолітніх допустимо лише в крайніх випадках за очевидної неможливості виправлення їхньої поведінки, але рекомендованою мірою відповідальності неповнолітніх батьків, на нашу думку, має стати обмеження батьківських прав у вигляді відібрання дитини без позбавлення батьківських прав.

Отже, правильне розуміння морального аспекту змісту батьківських прав та обов'язків щодо виховання дітей набуває особливого змісту як у законотворчій діяльності, так і в правозастосовній практиці. Цілком очевидно, що правове регулювання відносин сімейного виховання дітей багато в чому залежить від обставин, що прямо або побічно впливають на умови життя дитини в сім'ї.

Уважаємо, що необхідним є чітке визначення поняття батьків, які не досягли повноліття, оскільки, відповідно до норм сімейного та цивільного законодавства, до неповнолітніх осіб належать особи у віці від 14 років, водночас батьком або матір'ю дитини може стати особа й до досягнення цього віку. Отже, визначення неповнолітніх батьків як батьків у віці від 14 до 18 років робить становище осіб, які стали батьками до досягнення чотирнадцяти років, децю неврегульованим. На нашу думку, аналіз змісту ч. 2 ст. 156 СК України дає підстави зараховувати до неповнолітніх батьків усіх батьків віком до 18 років, поділяючи їх на дві категорії: малолітні батьки та неповнолітні батьки. Актуальним є чітке визначення порядку здійснення батьківських прав і виконання батьківських обов'язків кожною із зазначених категорій батьків, які не досягли повноліття, зокрема щодо обов'язкового встановлення опіки над дитиною, батьки якої не досягли 14 років.

Подальшого дослідження потребують особливості виконання майнових обов'язків батьків, які не досягли повноліття, підстави відповідальності таких батьків.

Отже, запровадження правового регулювання окремих аспектів здійснення батьківських прав і виконання батьківських обов'язків батьками, які не досягли повноліття, є загалом позитивною тенденцією розвитку сімейного права України, оскільки таке явище об'єктивно існує й потребує правового регулювання.

## ЛІТЕРАТУРА

1. В Україні кожна 60-та дитина народжена неповнолітньою матір'ю. URL: [https://zik.ua/news/2012/11/16/v\\_ukraini\\_kozhna\\_60ta\\_dytyna\\_narodzhen\\_a\\_povnovolitnoyu\\_matiryu\\_statystyka\\_379252](https://zik.ua/news/2012/11/16/v_ukraini_kozhna_60ta_dytyna_narodzhen_a_povnovolitnoyu_matiryu_statystyka_379252) (дата звернення: 14.01.2019).
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.01.2019).
3. Ромовська З.В. Українське сімейне право. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/470-ukrainske-smeyne-pravo-romovska-3v.html> (дата звернення: 01.12.2018).
4. Дутко А.О. Загальна характеристика правовідносин батьків і дітей. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 827. С. 100–105.
5. Ієвіня О.В. Поняття неповнолітніх батьків у сімейному законодавстві України. URL: [file:///C:/Users/HomePC/Downloads/aumvs\\_2011\\_1\(1\)\\_15%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HomePC/Downloads/aumvs_2011_1(1)_15%20(3).pdf) (дата звернення: 16.01.2019).
6. Кодекс Республіки Казахстан про шлюб (подружжя) та сім'ю (зі змінами й доповненнями станом на 02.07.2018). URL: [https://online.zakon.kz/Document/?doc\\_id=31102748&doc\\_id2=31102748#pos=3;-80&pos2=956;-102](https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31102748&doc_id2=31102748#pos=3;-80&pos2=956;-102) (дата звернення: 18.01.2019).

УДК 347.77/.78

## ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ АВТОРСЬКОЇ ВІНАГОРОДИ У СФЕРІ ВІНАХІДНИЦТВА

### FOREIGN EXPERIENCE OF PROVIDING OF PAYMENT OF AUTHOR'S REMUNERATION IN THE FIELD OF INVENTION

Трошкіна К.С., викладач кафедри  
державно-правових дисциплін та адміністративного права  
Центральноукраїнський державний педагогічний університет  
імені Володимира Винниченка

У статті проаналізовано нормативно-правове регулювання порядку виплати авторської винагороди у сфері винахідництва в зарубіжних країнах. Вказується на особливу актуальність дослідження цієї проблематики у зв'язку з активізацією інтеграційних процесів України з європейським співтовариством. Звертається увага на окремі позитивні моменти та недоліки у законодавчому забезпеченні проблеми виплати авторської винагороди в провідних країнах світу.

**Ключові слова:** авторська винагорода, роялті, виплата винагороди, творчість, винахідництво.

В статье проанализировано нормативно-правовое регулирование порядка выплаты авторского вознаграждения в сфере изобретательства в зарубежных странах. Указывается на особую актуальность исследования данной проблематики в связи с активизацией интеграционных процессов Украины с европейским сообществом. Отмечаются отдельные положительные моменты и недостатки в законодательном обеспечении проблемы выплаты авторского вознаграждения в ведущих странах мира.

**Ключевые слова:** авторское вознаграждение, роялти, выплата вознаграждения, творчество, изобретательство.

The article analyzes the legal and regulatory regulation of the payment of royalties in the field of invention in foreign countries. In practice, the activities of modern enterprises have spread a variety of incentives, that is, levers or tools of influence on people, which encourage them to intensify innovation activities. In order to accelerate the work on innovative projects, the leadership of many enterprises pays attention to stimulating not only researchers and designers, but also other employees involved in this process.

The emphasis is placed on the fact that the development of creative activity in the field of invention depends on a number of factors, determining from which there are certain privileges and guarantees of obtaining royalties for their intellectual work. Inventiveness and creativity of employees are important factors for the development of any company today.

Issues of payment of royalties are extremely urgent in the context of the development of national legislation on intellectual property issues, taking into account modern integration processes in the world economic space, whose active participant is our state.

There are certain positive moments and disadvantages in the legislative provision of the problem of payment of royalties in the leading countries of the world.

An analysis of foreign experience gives grounds to assert the necessity of adopting a national institutional act that would comprehensively regulate issues of author's remuneration in the field of invention.

Employees should receive a reasonable remuneration for the inventions they create and employers should be able to predict the economic consequences of the use of certain inventions. The amount of reasonable remuneration must be calculated on a case-by-case basis.

Factors of fair remuneration institutional law sees the importance of the invention, the efforts made by the author, the employer's contribution and the wage bill of the inventor.

**Key words:** author's reward, royalties, remuneration, creativity, invention.

**Постановка проблеми.** Винахідництво є однією з важливих ділянок організаційно-технічної діяльності колективів підприємств, об'єднань, міністерств, інститутів, академій наук тощо. Його основне завдання – активно впливати на темпи науково-технічного прогресу, підвищувати економічні та якісні показники виробництва. Розвиток винахідництва означає скерування творчих зусиль вчених, спеціалістів, робітників на пошук резервів зростання продуктивності суспільного виробництва і можливості створення й випуску конкурентоздатної продукції.

Розвиток творчої діяльності у сфері винахідництва залежить від низки факторів, визначальними з яких є

наявність певних пільг і гарантій отримання авторської винагороди за свою інтелектуальну працю. Нині в Україні оголошено широкомасштабну реформу сфери інтелектуальної власності. Реформа має торкатися низки аспектів, зокрема й механізмів нарахування авторської винагороди у гуманітарній і технічній сфері. З огляду на це вивчення процесу встановлення, нарахування та порядку виплати авторської винагороди у сфері винахідництва, а також запозичення позитивного зарубіжного досвіду сьогодні є актуальним.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання виплати авторської винагороди підіймалися в досліджен-